

INUIT ATAQATIGIIT

INATSISARTUNI

UKA 2013/77-84-85.1
3. oktober 2013
Kuupik V. Kleist

Aningaasaateqarfimmi aningaasat katersat ileqqaakkallu erniaat taamaallaat atorneqarsinnaaneri siunertaralugu Aatsitassarsiornermi Aningaasaateqarfik pillugu Inatsisartut inatsisaannut nr. 6, 5. december 2008-meersumut allannguutissamik saqqummiussinissaannik Naalakkersuisut peqquneqarnissaannut Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

aamma

Kalaallit Nunaata Aatsitassarsiornermi Aningaasaateqarfia pillugu Inatsisartut inatsisaata nr. 6, 5. december 2008-meersup allanngortinneqarnissaanut Naalakkersuisut peqquneqarnissaannut Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut, imaalillugu Inatsisartut ukiut tulleriissut aappassaanni nunatta karsiata naatsorsuutaanik aatsaat akuersereeraangata aningaasaateqarfik aallartinneqartassasoq, aatsaallu ukiumi naatsorsuiffiusumi aatsitassanit isertitat 10 millioner kroninit annertunerusimappata. Inatsisartut inatsisaat ukiup tullissaani 1. januarimi atuutilissaaq imaluunniit Naalakkersuisut aalajangiippata siusinnerusukkut. 10 millioner kronit taaneqartut Inatsisartut ukiumi pineqartumi Aningaasaqarnermut inatsisaat naapertorlugu ataatsimut isigalugu akit akissarsiallu nalingannut naleqqussarneqartassapput.

aamma

Kalaallit Nunaata Aatsitassarsiornermi Aningaasaateqarfia pillugu Inatsisartut inatsisaata nr. 6, 5. december 2008-meersup allanngortin-neqarnissaanut kingusinnerpaamik FM2014-imi Naalakkersuisut peqquneqarnissaannut Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut, imaalillugu Kalaallit Nunaata Aatsitassarsiornermi Aningaasaateqarfia pillugu Inatsisartut inatsisaanni aatsitassarsiornermit isertitanut paasinninnera Namminersorneq pillugu inatsimmi aatsitassarsiornermit isertitanut paasinninnermit immikkoortinneqassasoq. Allanguinermi tigussaasumik atortut, soorlu oliamik maqisuunnginnissamut atortut, illuutit sanaartukkalluunniit allat atortullu Kalaallit Nunaata Aatsitassarsiornermi Aningaasaateqarfiani aatsitassarsiornermit isertitatut naatsorsuutigineqanginnissaat allanneqartariaqarpoq.

(Inatsisartunut ilaasortaq Naaja Nathanielsen, Inuit Ataqatigiit)

Naaja Nathanielsen-ip Inuit Ataqatigiit sinnerlugit siunnersuutai pingasut tamaasa tapersorsorpagut. Aatsitassarsiornermi Aningaasaateqarfik pillugu inatsimmut allannguutissatut siunnersuutit immaqa oqaasertamik annertuujungikkaluarlutik siunissamut sunniutigisinnaasaat annertooujussuupput.

Ataatsimut isigalugu allannguutissatut siunnersuuteqarnermi anguniarneqarpoq siunissami aatsitassarsiornermut isaatinneqarumaartut kinguaassatsinnut iluaqutissanngortinneqarnissaat, aammalu aningaasaatigineqalerumaartut isumannaatsumik aqunneqarnissaat.

Tamakku saniatigut aamma siunertarineqarpoq inuiaqatigiit "hollandip nappaataanik" napparsimalersinnaanerannut pitsaaliuinissaq, - tassalu aningaasarsionnikut 'kissattoorpallaarnissaq' pinaveersaartinneqassasoq, tassanngaannartumik aningaasarpassuarnik isaatitsisoqalissagaluarpat, taakkualu ingerlaannartumik atorneqarlutik.

Kiisalu siunertaraarput Aningaasaateqarfik aningaasavinnik immerneqassasoq.

Naatsumik oqaatigalugu pineqartut tassaapput:

- Aningaasaateqarfik aningaasavinnik immerneqassasoq,
- Aningaasanik katersisoqqaassasoq, erniat ingerlatsinermut matussusiinnaaniassammata,
- Aningaasaatit tunngaviusut atorneqaqqusaannginnissat,
- Erniat kisimik aningaasanut inatsisini atugassiissutigineqartarnissaat, il.il..

Tamatuma saniatigut soqutiginnassaaq, Aningaasaateqarfimmi uninngasuutigineqalerumaartut sunut qanorlu aningaasaliissutaasinnaassanersut eqqartussallugu, tassalu suut tunngavigalugit aningaasat atorneqarsinnaassanersut. Assersuutitut tunngaviusinnaasut tassaasinnaapput; naleqartitanut tunngasut, pisinnaatitaaffinnut tunngasut, aningaasarsionnikkut ingerlatseriaatsimut tunngasut, kulturimut tunngasut, avatangiisinut tunngasut allallu.

Aatsitassarsiornerup ilisarnaatigaa pisuussutit ataasiaannarlutik atorneqarsinnaammata. Taamaammat Aatsitassarsiornermi Aningasaateqarfiup pilersinneqarnerani eqqarsartaaseq tunngaviulluinnartoq tassaavoq aningaasaatit toqqorterneqassasut erniaallu kisimik atorneqarsinnaassasut. Taamaammat Aningaasaateqarfiup uninngasuutaanik atuisinnaanermik ammaassiniarnerup assigiinnarpaa kinguaatta aningaasaatissaannik tillinneq. Inuit Ataqatigiit-nnut pingaaruteqarluinnarpoq Aningaasaateqarfiup pilersinneqarnerani eqqarsartaaseq tunngavigineqartoq aalajangiusimaneqassasoq.

Naalakkersuisut akissuteqarnerminni "allanngineq pisariaqanngilluinnartumik aningaasaqarnikkut politikikkut saaffissaarunnermik (...) aammalu taamaalilluni suliffissaqartitsinermut atugarissaarnermullu ajoqutaasumik siuarsarnermik kigaallatitsinermik" siunnersuutit pilersitsisinnaanerarlugit oqaramik, Aningaasaateqarfiup pilersinneqarnerani tunngaviusut apeqquserujussuarpaat.

Tamatuma saniatigut nunatta Karsiata isertitassaasa annikinnerulernissaannut pissutaasut allarluiinnaasutut uagut isigaavut, tassalu Royalty-p ukkanneqarujussuarneratigut, sulisunit akileraartitsinikkut aammalu sinneqartoorutinit akileraartitsinikut isertitassaraluit maanngaannartinneqarsinnaammata. Tassa Naalakkersuisunit siunertarineqarpoq suliffeqarfiit akileraarutaat appartinneqassasut, sinneqartooruteqalernissaq akileraarusigassanik kinguartinneqassasoq tamatumalu peqatigisaanik Naalagaffimillu aningaasat avitassat amerlisinneqassallutik. Tassa taamaaliornikkut, "pisariaqanngilluinnartumik aningaasaqarnikkut politikikkut saaffissaarunnermik" pilersitsisoqarsinnavoq.

Naalakkersuisut isumaqarput uagut Naalagaaffiup ataatsimoortumik tapiissutigisagartaasa appariaatissaasa taartissaannik Aningaasanut Inatsissami tikkuussisariaqartugut. Tamanna allamut saasaarintut oqaatigineqartariaqarpoq, tassami aningaasat suli qulakkeerneqarsimanngitsut atornissaannik aammalu qitornatta ernguttattalu aningaasaatissaannik atuilernissamik kissaateqartoqarpoq. Apeqqutigisariaqarpoq Naalakkersuisut Naalagaffimmit ataatsimut tapiissutit qanoq annertutigisumik appariassasut naatsorsuutigineraat aammalu qaqugu tamanna pissasoq naatsorsuutigineqarnerosoq? Naalakkersuisut sipaarutissanik tikkuusseqqulluta piumasaqaramik, taava imaassimanerpoq qaqugukkut Aningaasaateqarfimmi uninngasuutit 75 mio.kr.-nit sinnissagaat ilisimaneqareersoq?

Naaja Nathanielsen-ip siunnersuuteqarneratigut aamma siunertarinqarpoq Aningaasaateqarfiup ingerlanneqarnerata ernianit matussuseqarnissaa, tammanalu qulakkeerneqassasoq Aningaasaateqarfiup atuutsilersinneqarnera sioqqullugu. Tamanna isumaqatigilluinnarparput, tassami eqqumiissagaluqaq Aningaasaateqarfiup ingerlanneqarnera Nunatta Karsianiit akilersorneqassagaluarpat.

Kiisalu isumaqatigilluinnarparput Aningaasaateqarfiup isertitarisinnaasaasa erseqinnerusumik aalajangersaavigineqarnissaat, aningaasaviit isertitassanngortillugit, tassalu atortussiat assigiingitsut Aningaasaateqarfiup isertitarisinnaasannut ilannguneqassanngitsut, tamakkumi ullut tamaasa nalikilliarthortarput tuniniarneqarsinnaanatillu.

Allannguutissatut siunnersuutit oqaluuserisagut, Inatsisartuni siornali sammineqalereerput, tassa suliat qinersinerup kingulliup siornatigut aallartinneqareersut nanginneqarneratuut oqaatigineqarsinnaavoq. Tassa nalunaarusiat nalilersuinerillu arlallit suliarineqareernikuupput, tamakkulu siunnersuutit ataatsimiititaliami sammineqalerpata atorluarneqarsinnaapput, aappasaanik oqaluuserinninnissaq sioqqullugu.

Inuit Ataqtigiiit-nniit inassutigissavarput siunnersuutit Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliami sammineqassasut.